

BYLO NEBYLO â€ 13

ÅšterÅ½, 12 Ånor 2013

Švédský stÅl vybraných událostí, jak šly dÅjinami. Dnešní menu: klaun s dvÅma V, vada Å™meÅi, rytíÅ cizinec, otec science fiction, odbíjená, salát servírovaný na stÅ™ibÅ™e, zloÅin a trest, BBT, BBC, cesta do pravÅku, a pÅ™eckývá, metropole.

6.2. 1905 – narodil se Jan Werich, Åeský herec. Váhala jsem, váhala, co sem lupnout a nakonec jsem neodolala jedné z forbín z Balady z hadrÅ. TakÅ¾e, bacha, je to dlouhý :-)

6.2. 1952 – zemÅ™el JiÅ™í VI., muÅ¾, který se stal britský králem, pÅ™estoÅ¾e koktal. To jen krátce pro pÅ™ipome prezidentského kandidáta, co huhÅá. 7.2. 1311 – v zemích ÅEeských Jan Lucemburský, v EvropÅ Jan ÅEeský, b korunován 10. Åeským králem. KdyÅ¾ roku 1306 vykřvácel rukou neznámého vraha PÅ™emyslovský rod po meÅi, vyvsta otázka, koho posadit na uprázdnÅný Åeský trÅn. MuÅ¾ští PÅ™emyslovci sice došli, ještÅ tu ale zbýv nÅkolik princezen. Jedna z nich, Anna, byla provdána za nÅmeckého vévodu JindÅ™icha Korutanského. Prezidentský systém nebyl v zemích ÅEeských populární ani ve stÅ™edovÅku, proto se Åeští páni poradili, kdo by tak mohl vhodnÅ reprezentovat zemi a pÅ™itím jim moc nekecal do jejich záleÅžitostí, a neÅ¾ se chudák JindÅ™ich nadál, sedÅl nato šup na Åeském trÅnu. UÅil si ho celé dva týdny, neÅ¾ do ÅEech pÅ™itáhl Å™ímský král Albrecht Habsburský, a p trÅn svého syna Rudolfa. Ten slíbil zaplatit astronomické PÅ™emyslovské dluhy, a aby bylo formalitám uÅinÅno zadost, oÅenil se královnou vdovou Eliškou RejÅkou. Rudolfova šetnost, snaha zlepšit stav královských financí, kterému nÅlo napomoci pÅ™edevším dÅsledné vymáhání daní a dávek, i zpochybnÅní pohledávek nÅ kterých šlechticÅ v Åi korunÅ, mu ovšem popularitu nezískaly. Ani jeho vláda nemÅla dlouhého trvání, pÅ™í obléhání HoraÅovic, kdy se pokoušel pÅ™itáhl k poslušnosti Bavora ze Strakonic, dostal úplavici a umÅ™el. A tak se na Åeský trÅn zase vrátil Korutan, muÅ¾ slabý, necharakterní, nerozhodný, za jehoÅ¾ vlády „upadl království Åeské skoro do nejhorší zkázy“ a zemÅ, která ho „ mÅla dÅ™ív ráda, však posléze nenávidÅla ho“. I sešli se Åeští páni, pro jednou zase výjimeÅnÅ svorní, a Å™ešili, co s tou polízaníci dál, aÅ¾ ji vyÅ™ešili poslední svobodnou PÅ™emyslovnou Eliškou. I vyslali poselstvo k novému Å™ímskému císaÅ™i JindÅ™ichu VII. Lucemburskému. „Vy máte syna, Výsosti“, pravila delegace, „takového zrovna šikovného na ÅenÅní, vÅdy uÅ mu je Åtrnáct. A my máme princeznu, krásnou a urozenou, taky zrovna na vdávání.“ „VÅdy uÅ Jeníkovi je teprve Åtrnáct, co by si chudák sám poÅal v takové barbarské zemi na výdrholci Evropy, kde vraÅdí své krále? A ta vaše Eliška je uÅ doÅista dospÅlá Åenská, hele, já mám bratra Walrama, ten by se k ní hodil víc, co vy na to?“ „Bratr císaÅ™e není syn císaÅ™e, buÅ Jan nebo nic. Ale povaÅte, Výsosti, ta princezna by pÅ™inesla vÅnem zemi mlékem a strdím oplývající a taky stÅ™íbrn v Kutné HoÅ™e.“ „Tak ji sem tedy pošlete, ale musí tu být štandopede nejpozdÅji za 5 týdnÅ“. A tak si Eliška fofrem sbalila kufry a za 5 týdnÅ stála na dvoÅ™e JindÅ™icha VII. JindÅ™ich se sice ještÅ jednou pokusil odvrátit budoucí sÅatek tím, Å¾e jí poslal naproti svého bratra Walrama, nejkrásnÅjšiho (a taky nejzhýralejšiho) rytíÅ™e Evropy, ale Eliška vÅdycky vÅdÅla, co chce, a tak do nastraÅeně pasti nespadla. PÅ™í osobním setkání okouzila krásná a hrdá princezna budoucího tchána i tchýni natolik, Å¾e ji vzali na milost a svého jediného syna jí dali. I konala se slavná svatba, a po ní nezazvonil zvonec, ale mladí novomanÅelé se vrátili zpátky do ÅEech, do Prahy, do Podolí, do lékárny… JindÅ™ich Korutanský nemínil dát svou korunu z hlavy jen tak zdarma, a tak se o ni musel Jan s ním poprat. Prostý lid však uÅ mÅl bojÅvek plné zuby a novému králi prý otevÅ™e mÅstskou bránu Å™ezníci. Za to jim král vÅnoval do znaku lva, jak mává Å™eznickou sekerou. Král Jan si pÅ™edstavoval, nastolí vládu pevné ruky, jenÅ¾e Åeští páni funkci hlavního monarchy vidÅli jako „první mezi rovnými“. A tak si zaÅali s králem vyjasÅovat pozice. VÅnÅný boj s domácí šlechtou ho nakonec stál i manÅelství. A tak si otrávený Jan udÅlal ze zemÅ, která mu pÅ™inesla jen zklamání, pokladniÅku a vydal se konat hrdinské skutky napÅ™íÅ Evropou. U nás navÅdy cizákem, v oÅích ostatního stÅ™edovÅkého svÅta nejslavnÅjším Åeským vládcem. „Boha a Åeského krále Åádny svou pÅ™í nevyhraje.“ Jako rytíÅ™ Åil a jako rytíÅ™ zemÅ™el, ale o tom aÅ¾ v srpnu – narodil se Jules Verne, francouzský spisovatel a otec moderní sci-fi literatury. S touhou po dobrodružstvív se uÅ asi narodil. Jako jedenáctiletý se nechal najmout na loÅ plavící se do Indie. NeÅ¾ ale stihli zvednout kotvy, rodiÅe ho vypátrali.

Potkal ho typický osud prvorozeného syna: musel studovat práva, zatímco mladší bratr si mohl vesele nÁ™niÅit. 9.2.1895 – byla poprvé pÅ™edstavena hra Mintonette. Vymyslel ji William G. Morgan z YMCA v Massachusetts, který chtÅl vytvoÅ™it bezkontaktní halový sport s minimálním rizikem zranění. Dneska mu Å™íkáme volejbal) 9.2.1900 – byla zaloÅena tenisová soutěÅ Davis Cup. Myšlenka pÅ™átelského mezinárodního týmového stÅ™etnutí mezi USA a Velkou Británií v tenise vznikla v tenisovém klubu na Harvardské universitÅ. Student Dwight F. Davis vytvoÅ™il hrací schéma, zakoupil a vÅnoval pro vítěze putovní cenu - pozlacenou stÅ™íbrnou mísu na salát, kterou koupil pÅ™íbliÅnÅ za jeden tisíc dolarÅ. První utkání se pak odehrálo v srpnu v univerzitním klubu v Longwoodu u Bostonu. 9.2. – zemÅ™el Fjodor MichajloviÅ Dostojevskij, ruský spisovatel a filozof. Jako utopický socialista byl témÅ™ popraven a pak si uÅil své v kriminále a na nucených pracích na SibiÅ™i. JelikoÅ si sám prošel peklem, dokázal se vcítit do lidí s narušenou osobností. 10.2.2000 – byl oznámen objev kvark–gluonového plazmatu, skupenství hmoty, které existovalo prvních asi 20 aÅ¾ 30 mikrosekund po velkém tÅ™esku. Āíká teorie. UÅ pÅ™edstava, Å¾e na zaÅnÅco nekoneÅnÅ hustého, co bouchlo, je dost divoká. Ale kde se to nÅco, sakra, vzalo? Genesis mi pÅ™íjde pÅ™ínejmenším stejnÅ uveÅ™itelná :-)

11.2.1938 – Britská rozhlasová a televizní společnost BBC uvedla prv vÅdeckofantastický televizní pořad – adaptaci Åasti hry Karla ÅEapka R.U.R. 11.2.1905 – narodil se Zdeněk Burian, malíÅ™. Jestlipak se ještÅ dneska vÅší v hodinách pÅ™írodopisu a dÅjepisu obrázky s praÅlovÅky, n dinosaury, pÅ™esliÅkami a jinou paleontologickou flórou a faunou? 11.2.1868 – zemÅ™el Léon Foucault, francouzský fyzik, který roku 1851 provedl pokus v PaÅ™íském Panteonu, kdy na lano dlouhé 67 m zavÅsil závaÅí o hmotnosti 28 kg a rozkýval ho. ZávaÅí mÅlo na sobÅ umístěný hrot a tím vykreslovalo do písku na podlaze svÅj pohyb. A nebyla to furt ta

Áára. O tom, Áe se ZemĚ toÁí, nebylo v roce 1851 Áádných pochyb. Ale dosud to nikdo nevidĚl na vlastní oÁí :-) StÁe kyvu zpĚsobuje setrvaÁná Coriolisova síla. Na zemĚkouli se tedy jakákoliv hmota, pohybující se ve smĚru poledníkĚ, stÁí díky rotaci ZemĚ na severní polokouli doprava, na jiÁní polokouli pak doleva. Na severní polokouli je více vymletý pravĚÁní bĚh, na jiÁní je to naopak. Stejná síla stÁí tlakové níÁe Áí výšce a má vliv i na moÁské proudy. – na základĚ Dvorského dekretu Josefa II. vzniklo Královské hlavní mĚsto Praha, spojením ĚtyĚ dosud samostatných královských mĚst: Starého MĚsta praÁského, jemuÁ se také Áíkalo PraÁské MĚsto, VĚtÁí MĚsto prostĚ Praha; Malé Strany, která byla na mĚsto povýšena PĚmyslem Otakarem II; HradĚan a Nového MĚsta praÁského, zaloÁeného Karlem IV.

MĚsto – tehdy jeÁ seÁené hradbami – se rozkládalo na 143 hektarech a bydlelo v nĚm nĚco kolem 76 000 obyvatel. MĚra Kosmasová